

kes på den måde, at grl.'s § 20 giver hjemmel til at tillægge Fællesskabets forskrifter forrang for national ret.

En anden bestanddel af Fælleskabernes retssystem er selve traktatbestemmelserne. Det er ligeledes et led i systemet, at de traktatbestemmelser, som efter deres affattelse er umiddelbart anvendelige i medlemsstaternes interne retsordener, f.eks. Rom-traktatens forskellige forbud mod diskrimination, skal gå forud for national lov.

Hvis Danmarks tiltrædelse besluttes ved lov, således som det forudses, er det utvivlsomt, at denne lov indebærer en accept af Fælleskabernes retssystem, herunder også dets krav om forrang for national ret. Dette har da umiddelbart den virkning, at ældre love må vige for traktatbestemmelserne. Af lovgivningstekniske grunde kan det være ønskeligt at gennemføre formelle ændringer af de ældre love på alle punkter, hvor fællesskabsretten griber ind, men principielt er det kun nødvendigt i forhold til de traktatbestemmelser, der ikke efter deres affattelse er umiddelbart anvendelige.

At også yngre love må vige for traktatbestemmelserne kan ikke direkte udledes af tiltrædelsesloven, og det kan næppe heller støttes direkte på grundlovens § 20. Det er imidlertid et almindeligt princip i dansk forfatningsret, at lovgivningsmagten formodes at respektere landets internationale forpligtelser. I tilfælde af tilsyneladende uforenelighed mellem en lov og en international forpligtelse fortolkes loven med forbehold af denne forpligtelse, således af uforeneligheden så vidt muligt bringes ud af verden. Kun hvis lovgivningsmagten bevidst har villet sætte sig ud over forpligtelsen, foreligger der en konflikt, som ikke kan udjævnes gennem retsanvendelsen. Danske domstole og administrative myndigheder må i så fald give den danske regel forrang.

At konflikter mellem national ret og fællesskabsret således kan opstå, hvis den nationale lovgivningsmagt ønsker at fremkalde dem, er ubestrideligt. Fænomenet er allerede omtalt i forrige afsnit i tilknytning til en eventuel tilbagekaldelse af overdragne beføjelser. Sålænge konflikten ikke ønskes fremkaldt, er den imidlertid ikke til stede. At ændre grundloven for at forhindre at konflikt nogen sinde opstår, er unødvendigt.

4. Det følger af grl.'s § 20, at der kan blive

tale om at overdrage de beføjelser, som tilkommer rigets myndigheder, men ikke om at tillægge internationale organer beføjelser som går videre. Det har den betydning, at et internationalt organ ikke kan få tillagt kompetence til at foretage handlinger i strid med de grundlovsmæssige begrænsninger, som danske myndigheder, indbefattet lovgivningsmagten, er undergivet. Der kan navnlig ikke tillægges de internationale organer beføjelser til at handle i strid med de grundlovssikrede frihedsrettigheder.

Dette fremstilles ofte således, at der ikke kan overdrages nogen beføjelse til at ændre grundloven, eller at overdragelsen i medfør af § 20 *ikke må være i strid med andre grundlovsbestemmelser*. Det er dog herved underforstået, at selve den kompetenceændring, som overdragelsen af beføjelser i medfør af § 20 er udtryk for, meget vel kan ske, men at de materielle betingelser for kompetencens udøvelse ikke kan fraviges. F.eks. ville der ikke kunne tillægges et internationalt organ en beføjelse til at foreskrive frihedsberøvelse af danske statsborgere på grund af politisk eller religiøs overbevisning, jfr. grl.'s § 71, stk. 1, eller til, at foretage ekspropriation uden erstatning, jfr. grl.'s § 73, stk. 1. Ej heller ville der kunne tillægges det internationale organ beføjelse til at fastsætte folketingets medlemstal, valgperiodens længde eller lignende, eller til at afskaffe monarkiet, ophæve folkekirken eller sammensmelte retspleje og forvaltning.

Med henblik på Danmarks tilslutning til De europæiske Fællesskaber har dette problem imidlertid ikke aktuel interesse. Der kan ikke i nogen af traktaterne, specielt ikke i Rom-traktaten, findes nogen bestemmelse som giver Fælleskabernes myndigheder adgang til at handle på en måde, der ville være i strid med den danske grundlov, og navnlig dens bestemmelser om frihedsrettighederne.

Problemet er ikke specielt for Danmark, men melder sig også for andre medlemsstater. Det er jo et fælles træk for de vesteuropæiske stater, bortset fra Storbritannien, at frihedsrettighederne er grundlovsmæssigt sikret. Selv om tilsvarende udtrykkelige bestemmelser ikke findes i Rom-traktaten har Fælleskabernes domstol dog i sin nyeste praksis anerkendt, at de almindelige, uskrevne retsprincipper i Fælleskabernes retssystem indbefatter visse per-